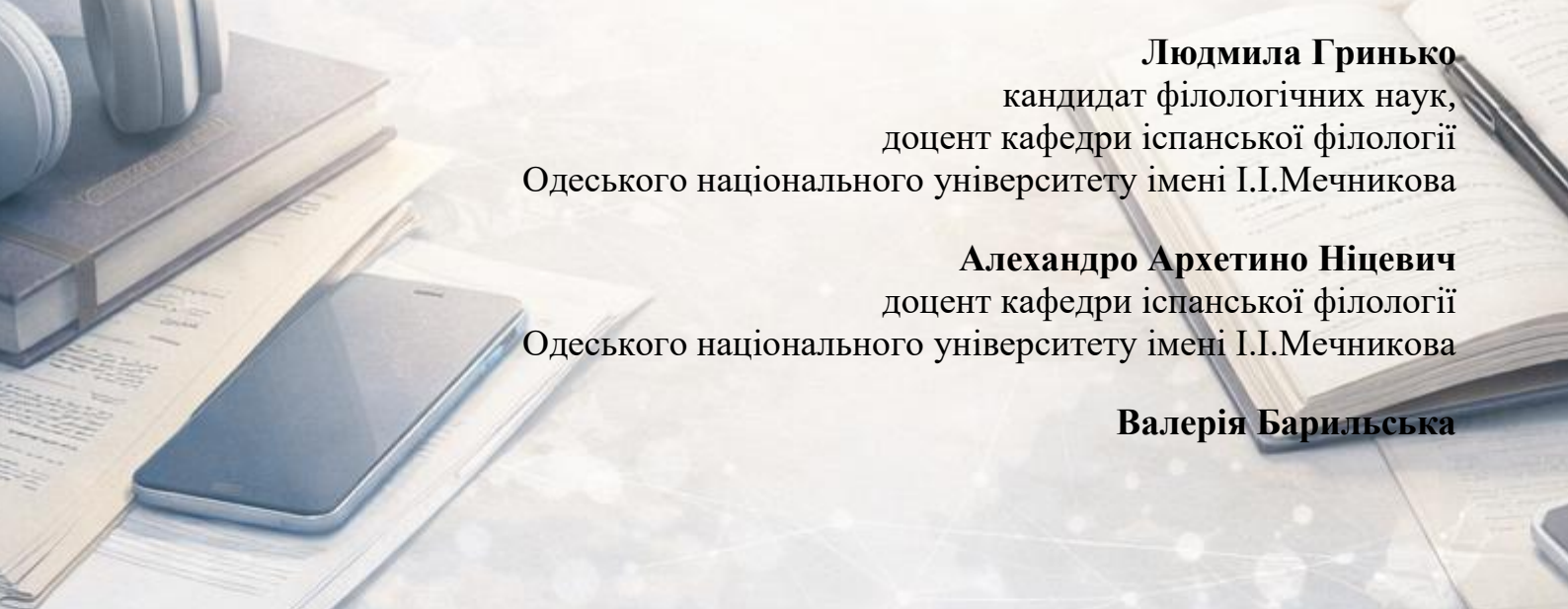

Людмила Гринько
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іспанської філології
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Алехандро Архетино Ніцевич
доцент кафедри іспанської філології
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Валерія Барильська

магістр 1 року навчання
відділення іспанської філології
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ МІЖ ОДНОМОВНИМИ КАСТИЛЬЦЯМИ І ДВОМОВНИМИ КАТАЛОНЦЯМИ

Згідно з конституцією Королівства Іспанії, володіння іспанською (кастильською) мовою є водночас обов'язком та правом для кожного громадянина цієї демократичної країни. В Каталонії, юридично визнаній та економічно дуже потужній автономії, каталонська мова визнається співофіційною з іспанською. В той же час вона входить до найбільш поширених романських мов і розповсюджується за межі Каталонії. Вона є офіційною мовою Андорри; валенсіано автономного регіону Валенсії і майоркіно Балеарських островів формують так званий регіон каталанофонії (catalanofonía).

Але в деякі часи ця мова знаходилась під тиском з боку імперської іспанської політики (війни, революційні рухи, авторитарний централістський режим правління в Іспанії). Це призвело до виникнення особливостей при спілкуванні іспаномовних та каталаномовних мешканців Іспанії у сьогоденні.

По перше, якщо кастильці одномовні, то каталонці двомовні, бо для кастильців володіння каталонською є опцією за бажанням, а для каталонців володіння кастильською є обов'язковим за конституцією. Тим не менш, якщо мешканці інших регіонів Іспанії навчаються, або працюють в Каталонії, вони мають знати каталонську за конституцією цього регіону.

Більшість каталонців похилого віку розуміють кастильську, але не пишуть і не розмовляють на ній (рецептивна багатомовність). Треба також враховувати і проблеми, що породжуються каталанським сепаратизмом, іноді антиконституційним та агресивним.

Всі ці фактори створюють особливі умови при спілкуванні іспанською на території Каталонії. Дуже часто тут на питання на іспанській мові можна почути відповідь на каталонській. Ця інтерлінгвальна ситуація трактується в теорії комунікації як пасивний білінгвізм та в цілому може оцінюватися як позитивний момент у комунікативній стратегії, бо обидва співбесідника розуміють один одного, економлять енергію та когнітивні зусилля, кожен вживає ту мову, на якій може найкраще виразити свою думку, поважає право іншого бути собою, тобто співрозмовники діють функціонально і прагматично. Іноді таке спілкування можна трактувати як взаємну поступку, де кожен залишається у своїй зоні комфорту, не нав'язуючи свою мову іншому, але при цьому зберігаючи розуміння.

Але взаєморозуміння у спілкуванні кастильців з каталонцями виникає не завжди, ба більше, мова може йти про зовсім протилежне, про так званий комунікативний бар'єр, який має або ідеологічний, або соціолінгвістичний контекст (або дискомфорт, або тиск). Тут не йдеться про високий рівень порозуміння і таку комунікацію не можна вважати успішною.

Так, використання каталонської після питання на кастильській в рамках одного дискурсу іноді може бути демонстрацією статусу, або політичної позиції. Відповідь на каталонській може бути актом підкреслення своєї ідентичності, або дистанціювання від співрозмовника. Ви ніби кажете: *Я хочу зберегти те, що ми різні*.

Для каталонців це дуже важливо, бо, не зважаючи на високий рівень життя, вони мало народжують, страждають від надмірної імміграції; як результат свою ідентичність, включно каталонську мову, вважають як такі, що треба захищати.

Каталонці відмічають великі виклики для себе, своєї культури, своєї картини світу (*cosmovisión catalana*) від глобалізації, яка знищує все маленьке та специфічне, від насильницького нав'язування кастильської (*imposición violenta del castellano*). І тут виникає ще одна загроза: так званий *catanyol* або "*catalán light*" – гібридна мова, яку рекламують, наприклад, на іспанському каналі Т3. На думку каталонців, вона знищує фонетику, граматичну структуру каталонської мови і може призвести до її перетворення на діалект кастильської.

І тут не спрацьовує пропаганда того, що білінгвізм – це когнітивна і культурна суперсила, яка наділяє тебе багатьма можливостями і відчиняє багато дверей, відкриває інші культури, покращує пам'ять та ментальне здоров'я, сприяє розвитку дітей, професійній кар'єрі, надає нові можливості в комунікації.

Значна кількість населення, хоча і не висловлює це відкрито, мріє про те, щоб в автономії мати тільки одну офіційну мову: каталонську (*fer del català la única llengua oficial a Catalunya*), а також створити країну з мешканцями, які зі своєю особистою комунікацією позбуті колоніального контролю з боку Іспанії (*Crear un espai de mitjans de comunicació propis sense el control colonial ('Espanya)*). В той же час треба відмітити, що каталонці дуже поважають щонайменші спроби спілкуватися на їхній мові та цікавитися їхньою культурою. Головне – мати намір це робити.

ЛІТЕРАТУРА

1. Giles H., Edwards A. L., Walther J. B. Communication accommodation theory: Past accomplishments, current trends, and future prospects. *Language Sciences*. #99 (4). 99 101571. September, 2023. [doi:10.1016/j.langsci.2023.101571](https://doi.org/10.1016/j.langsci.2023.101571).